

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a héti és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, jan. 22.

Viktória királynő halála.

A világ leghatalmasabb birodalmának feje: *Viktória*, Angolország királynője és India császárnéja, székvárosában a régi és új világ legnagyobb, több mint öt millió lakossal bíró városában meghalt; lelke hosszú uralkodás után a királyok királyának ítélőszéke elé áll, teste pedig őseihez tér pihenni a csendes westmünsteri sirboltba.

Hatvannégy esztendeig ült a világ leghatalmasabb birodalmának trónján. A világtörténelem csak egy uralkodót tud felmutatni, a ki tovább bírta a jogart: XIV. Lajos francia királyt, a kinek uralkodási évei száma 70 volt. De XIV. Lajos mint 4 éves gyermek jutott a trónra, helyette és nevében másfél évtizedig mások uralkodtak.

Viktória mint 18 éves leány ült a trónra s kezdettől mindvégig maga gyakorolta a legfőbb hatalmat. XIV. Lajos kizsartolt, anyagilag tönkre tett országot hagyott utódjára, Viktória pedig virágzó óriási világbirodalmat, melyben sohasem nyugszik le a nap.

Családi kötelekeivel fogva az elhunyt királynő Európa minden uralkodójával rokonságban volt. Nagyanyja II. Vilmos császárnak és az orosz czárnénak, tehát kontinensünk két legelső nagy hatalmasága uralkodóinak. Az osztrák, magyar, a görög, a svéd, a dán, a spanyol, az olasz, a román uralkodó családokkal leányai, unokái, vagy más révén szintén rokonságban állott.

Kilencz gyermeke volt, 30 unokája és 40 dédunokája. Mint az angol lapok írják az agg királynő roppant birodalmának minden fontosabb ügyét személyesen vezette sőt a diplomáciai levelezések igen fontos részét sajátkezűleg írta meg fél-századon át, s csak néhány éve, hogy mind jobban megöregedvén erről lemondani kényszerült. Férje Albert szász, Choburg-Gotha herceg kihez 1840-ben ment nőül, 21 évi házasság után 1861-ben halt el. A királynő akkor mélyen lesújtva egy darab időre visszavonult minden nyilvános szerepléstől s magányában őt kötetben megírta »Lieve of a Lusband« cizmen férje és saját élete történetét politikai tekintetben. Rendkívül érdekesek ezek a lapok, melyeken néha a legbelsőbb politikai titkát fedte fel a királynő a világ előtt, de amelyek természetesen ekkor már napfényre voltak hozhatók.

Hosszu uralkodása alatt nemcsak Európa viszonyai változtak meg teljesen, de a többi világrészeké is.

A francia királyságból császárság, majd köztársaság, a kis német fejedelemségekből egy impozáns birodalom lett.

Franciaországon, Ausztria és Magyarországon egy forradalom vihara zúgott keresztül, lezajlottak az 1855. 1866, 1870-iki háborúk, melyek Európa politikai képét egészen átalakították. Amerikában a secessionális háború, Ázsiában az indiai lázadás és a china-japáni háború, Afrikában a most folyó transzváli háború, Ausztriában az angol okkupálási ütközetek folytak le, a pápa világi hatalma elveszett, új szigeteket fedeztek fel, az eddig ismeretlen, Afrika és Ausztrália térképei angol utazók kezei által megrajzolva csüngenek alá a londoni földrajzi társaság termében, az angol Stephenson gőzmozdonyai a földteke összes táján végig robognak s a világ civilizáció és előrehaladás tekintetében ez alatt nagyobb lépést tett, mint évszázadok alatt, Anglia gyarmatai oly óriási területűek, hogy csakugyan teljes igazsággal mondhatta Viktória királynő, hogy birodalmában a nap sohasem tűnik le az égről.

Ilyen eredményeket alig ért el még uralkodó. Méltán áll részvétellel a világ ravatala mellett, kinek neve a világtörténelem sorában nem csak azért fog örök időnkig fennmaradni, mert ily hosszú és eseménydús korszakot ölelt át uralkodása, hanem azért is, mert folytonos munka és a vallásosságához való törhetetlen ragaszkodás közt folyt le egész élete s ősi jelszavához: »Dien et mon droit« minden tettében hű maradt.

Csak kettő vet árnyat erre a sikerre — oly gazdag uralkodásra s ez az, hogy e hosszú idő alatt is megoldatlanul hagyta országának egyik leg-sürgősebb kérdését, az ir-kérdést. Igaz, hogy hasonlíthatatlanul jobb sorsnak örvendenek ma az irek, mint az ő trónra-leptekor, de helyzetük még mindig nem méltó a büszke birodalom többi polgáraihoz.

Másik ami valósággal megtörte Anglia prestígiét és nagyon sokat ártott az angolok népszerűségének: a szerencsétlen afrikai háború.

A kath. egyháznak hihetetlenül gyors emelkedése Viktória királynő uralkodásához fűződik. Azt a legenda szerű dolgot, hogy ő titkon katolikussá lett volna, hogy évenként elvégzi husvétii gyónását mikor Rivirerán tartózkodik, nem tartjuk ugyan minden kétségen felül álló ténynek, annyi azonban bizonyos, hogy az angolországi kath. egyház sokat köszönhet a Viktória rokonszenvének és pártfogásának.

Viktória királynő nyugodtan jelenhetik meg az örök Igazság ítélő széke előtt. Alattvalói boldogulásáért dolgozott annyit, amennyit csak lehetett. Országát nagygyá, hatalmas világbirodalomná tette, alattvalóinak jólétet biztosított.

Életrajza.

V. Alexandrine, Nagy-Britannia és Írország királynője, Elő-India császárnéja szül. 1819 máj. 24-én. Eduárd Kent herceg és Lujza V. Szász-Koburg hercegnő (özevgy Leiningen hercegnő) egyetlen leánya. Atyja halálával (1820 jan. 23.), ki VI. Vilmos angol király öccse volt, V. az angol trón legközelebbi örökösévé lőn. Northumberland hercegnő felügyelete alatt nyerte kiképeztetését; kiváltképpen kitént a zenében s a növénytanban. A whig-párthoz szótó Memorne lord volt tanítója az angol államjogban, a történelemben s az angol kormányzási gyakorlatban. Midőn IV. Vilmos 1837. jun. 10. meghalt, V. királynővé kiáltatván ki, 1837 jun. 28. megkoronáztatott. Kérői nagy számából, szive sugallatát követve, rokonát Albert Szász-Koburg herceget szemelte ki (I. Albert), kivel példátlan boldogságban élt és aki azután mint Prince Consort politikai kérdésekben is rendkívül nagy befolyásra emelkedett. Kormányzása kezdetén V. whig-minisztériumra bízta a hatalmat és nem szívesen vált meg szabadelvű tanácsosaitól, midőn azok a többséget az alsóházban elvesztették. Okossága és tapintatossága folytán mindjárt kezdetben jobban tudott alkalmazkodni a parlamenti kormányrendszer követelményeihez, mint elődje az angol trónon; sőt némi ellenszenv leküzdése után abba is beleegyezett, hogy az eddig hölgyek által viselt udvari hivatalokat, sőt női szolgáit is a változó minisztériumok pártállása szerint változtassa. A külügyi politika terén ellenben nem ritkán saját (illetőleg férje) akaratát érvényesíté. Az 1848-iki forradalom Anglia szabad földjén nem talált kedvező talajra. A keleti kérdés újabb kitörése után (krimi háború) V. királynő az oroszoknak hadat izent; a keleti kérdésben utóbb inkább a tory-párt és különösen Disraeli (Beaconsfield) álláspontját fogadta el. Az ő kívánására terjeszté Disraeli 1876. azt a törvényt a parlament elé, mely a királynőt az Empress of India (India császárnéja) cím viselésére felhatalmazta, melyet azután a máj. 1. közzétett kiáltvány alapján fel is vett. Hosszu és egészben véve fényes sikerektől kísért uralkodását csak az elégtelenség irek zavarták meg gyakrabban, ámbar a gyarmatokban is gyakran felkelésre került a dolog, így 1857—58. Elő-Indiában. A gyarmathálózat kiterjesztése különösen Afrikában sodorta az angolokat sok és véres háborúba. E közben veszteségek is érték őket, így különösen a mahdi felkelése folytán Szudánban és Nubiában; ezeket a veszteségeket azonban az angolok helyre hozták, az apró szerecsen királyokkal szemben pedig amugy is mindig győztek. Csupán Dél-Afrikában (Transzvál elszakadása) huzták a rövidebbet és ezt a esorbát sem a cselszövő Rhodes Cecil, sem Jameson expedíciója nem vala képes kiköszörlni. 1887. jun. 21. nagy pompával ülték meg V. királynő trónralépésének 50., 1897. jan. 21. pedig még nagyobb fényvel 60. évfordulóját. Csakhogy az ünnepi hangulatot az Elő-Indiában pusztító éhhalál és a vad hegyi törzsek lázadásának híre kissé megzavarta.

Családja.

V. királynő ritka boldog házasság életének Albert herceg korai halála vetett véget. (1861. decz. 14.) Évtizedeken át gyászolta a királynő férjét és emléket több munkában örökítette meg: The early years of the Prince Consort (1867.) és Leaves from the journal of our life in the Highlands (1868.) Ezekhez járult a More leaves from the journal stb. (1884.) Házasságából 9 gyermek született: Viktória Adelheid; Albert Eduárd walesi herceg; Alice hercegnő; Alfréd edinburgi herceg; Ilona hercegnő, szül.

1846. máj. 25., 1866. jul. 5. óta Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg hercegnek neje; Lujza hercegnő, szül. 1848. márczius 18-án, 1871. márcz. 21. óta Lorne marquisnak, Argyll herceg fiának neje; Arthur, Connaught herceg, szül. 1850. máj. 1., egybekelt 1879. márcz. 13-án Lujza Margaréta porosz hercegnővel, Frigyes Károly porosz herceg leányával; Lipót, Albany herceg, szül. 1853. ápr. 7., házasságra lépett 1882. ápr. 27. Ilona Waldeck hercegnővel, meghalt 1884. márcz. 28.; Beatrix hercegnő, szül. 1857. ápr. 14., 1885. jul. 26. óta Battenberg Henrik hercegnek neje.

A királynő haldoklásáról és haláláról vett távirataink a következők:

Viktória haldoklása.

London, jan. 22. Az éjfélkor kiadott hivatalos jelentés szerint a királynő állapota nem változott. A délelőtti kis javulás egész nap tartott. A beteg táplálkozása elegendő volt. A királynő nyugodtan aludt.

Cowes, január 22. (Reggel 5 óra 30 perczkor.) A királynő állapota nem változott. Most is fölöttebb válságosnak tartják állapotát.

Osborne, január 22. Mikor a német császár a betegszobába lépett, a királynő megismerte unokáját. A császár azonban csak rövid ideig maradt a betegnél, mert az orvosok azt kívánták, hogy a királynő ne izgassa föl magát. A császár a walesi herceggel és nejével és a királyi család többi tagjaival étkezett.

London, január 22. (Saj. tud. táv.) A királynő s a welszi herceg közt évtizedek óta feszült viszony volt. A herceg el sem akart menni anyja halálos ágyához.

London, január 22. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt a királynő gyermekei és unokái térdeltek ágyánál, hol a lincsteri püspök imádkozott. A királynő magához tért, megösmerte Vilmos császárt ki átadta Frigyes császárné üdvözlését.

London, január 22. (Saj. tud. táv.) Ma'este az államtanács és kormány elnöke Osborneba utaztak s tudomására adták welszi hercegnek, hogy az angol királyság rája szállt.

London, jan. 22. (Saj. tud. táv.) A welszi herceg ma d. u. London lord majorjához a következő sürgönyt küldte: Fájdalmas kötelességem tudatni, hogy szeretett királynőnk élete a legnagyobb veszélyben van.

A táviratot a Chityben kifüggesztették.

London, jan. 22. (Saj. tud. táv.) A királynő tegnap este óta jobban volt, magához tért s pezsgőt kért. A betegség nem lett volna halálos, de súlyos komplikációk járultak hozzá.

A királynő meghalt.

London, jan. 22. (Saj. tud. táv.) Viktória királynő ma este egy-negyed hét órakor meghalt. Ágyánál az egész család ott volt s a kínos haldoklás délután óta egyre tartott.

A hír villámgyorsan terjedt el a városban s a halottas ház előtt óriási néptömeg verődött össze. A rend fen-

tartására lovas rendőrök vonultak ki. Az összes lapok gyászkeretes különkiadást adtak s még az est folyamán, *mintha hollók serege szállotta volna meg a várost, nem csak a középületekre, de a magán házakra is kitűzték a fekete trikolorot.* A gyászshir nagy levertséget keltett.

Katonai tanácskozás a királynál.

A Hofburg tanácskozó termében vasárnap tartották a király jelenlétében a harmadik katonai tanácskozást. Részt vettek benne: Ferencz Ferdinánd főherceg, báró Beck tábornok, vezérkari főnök, báró Krieghammer lovassági tábornok, hadügyminiszter, a főcsapatfelügyelők: Windischgrätz Lajos herceg lovassági tábornok, báró Rheinländer tábornok és Waldstätten tábornok, továbbá gróf Paar lovassági tábornok főhadsegéd, Bofras tábornok, lovassági tábornok, a katonai iroda főnöke és báró Weigl vezérőrnagy, a hadügyminisztérium elnöki osztályának vezetője. A tanácskozás délben félégkor kezdődött s közel három óra hosszat tartott.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, jan. 22.

A belügyi tárca költségvetésének részletes tárgyalását ma kezdte meg a képviselőház.

Az ellenzéki szónokok újból a közigazgatás egyszerűsítése, a tisztviselők visszaélései, a parlamenti reform, az általános választói jog, a titkos szavazás kérdéseivel foglalkoztak. Széll Kálmán pedig felelt mindegyiküknek olyan zsánerben, mint amilyenben a költségvetés általános tárgyalása alatt beszélt.

Érdekes színházi vitát provokált Rátkay Lászlónak lelkes, hazafias hangon tartott beszéde, amelyben a nemzeti színház intendánsának úgy a hazafiság, mint a színügy fejlődése szempontjából káros működését tette éles kritika tárgyává.

A képviselőház mai üléséről a következő részletes tudósítást adjuk:

Dániel Gábor elnök féltizenegy órakor megnyitja az ülést. Felolvassák és hitelesítik a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Belicska Béni az állandó igazoló bizottság jelentését terjeszti a Ház elé. Az igazoló bizottság Ebergényi Sándor abrudbányai képviselő mandátumát megvizsgálta és ezt rendben találta.

Kola János előadói jelentése szerint a szegedi Közelemény című lap ellen sajtóörindítását engedélyezi a bizottság.

Következik a napirend: a *belügyi tárca 1901. évi költségvetésének részletes tárgyalása.*

A titkos szavazás.

Az első tételnél felszólal

Holló Lajos: A tulajdonképpen mi is az a titkos szavazás. Mindössze annyi, hogy a választási elnök nem bontja ki a neki összehajtogatva átadott szavazólapot. Nem olyan nagy dolog ez. Bevált már Franciaországban és Angliában, mert nem hozzuk be mi is. Hiszen minduntalan nyugati műveltségünkkel hozakodunk elő.

Ha visszaélés történik egy községben és a miniszterelnök tudomást szerez erről a visszaélésekről, megindítja az ügyben a vizsgálatot, amely — elismerem — gyakran erélyes is. De ha egy nemzet áll Széll Kálmán elé azzal a kéréssel, hogy vizsgálja meg alkotmányos éle-

tét, — amely sohasem volt oly romlott, erkölcselen és sülyedi állapotban, mint éppen ma, amikor legnagyobb szükség van az orvoslásra, — akkor a miniszterelnök nem hallgatja meg a nemzet kérését.

A tételt nem szavazza meg, a költségvetést nem fogadja el.

Széll Kálmán: Nem jogos az a támadás, amelyet Holló Lajos tisztelt képviselő ur ellenem intézett. Elismertem azt, hogy mi a jogkiterjesztés alapján állunk, hogy szükségesnek tartjuk a parlamenti reformot, — de ez idő szerint — mert pártszempontból akarják megalkotni a parlamenti reformot, — nem tartom a kérdést sürgősnek és nem tartom aktuálisnak.

Az általános szavazati jog aggodalmat kelt Magyarországon mindenki, aki féltő gondoskodással figyeli alkotmányos életünket. A tisztelt képviselő ur tegnap azt mondta, hogy az általános szavazati jogot, ha már nem vesszük keresztül most, kíséreljük meg legalább. Nohát, tisztelt Ház, az alkotmányosság komoly dolog ahhoz, hogy vele kísérleteket lehessen tenni.

Holló Lajos reflektálva a miniszterelnök beszédére kijelenti, hogy a kormányelnök szavait félreértette.

Széll Kálmán: Nem elégszik meg a visszaszívással. Oly dolgokat imputál neki Holló, a melyeket sohasem mondott.

A tételt megszavazzák.

Közigazgatási mizériák.

A 2. tételnél, a vármegyei közigazgatás, árva- és gyámhatóságok kiadásainál

Madarász Imre az ügykezelések hosszadalmassága ellen kel ki.

Széll Kálmán: Mig a közigazgatás reformja bekövetkezik, addig is intézkedéseket teszek az ügykezelések szövevényes s hosszadalmas lebonyolításának megszüntetésére.

Elfogadják a tételt.

A következő tételnél

Kammerer Ernő a községi adminisztrációkról beszél.

Színház-vita.

A 4. tételnél

Rátkay László szólal fel. A magyar Opera — ugymond — melegágya a kozmopolitizmusnak. Ha intendánst keresnek az Operaházhoz, vagy a Nemzeti színházhoz, olyan embert kívántak az úgy nevezett „felsőbb körök”, akit hazafiatlansága predestinált erre az állásra. A Nemzeti színház egyetlen téglája se a kormányé. Minek akarja hát német terv szerint felépíttetni az új színházat. Tudja meg a színház intendánsa, hogy nem családi dominium a Nemzeti Színház.

Pichler Győző: Mondjon le!

Rátkay László: Ne csak örökmécsce legyen a Nemzeti Színház a magyar hazafiaságnak, hanem fényes temploma is. Ne az képezze a Nemzeti Színház egyedüli ambícióját, hogy a külföldről hozott fényes szeméttel gyönyörködtesse a magyar közönséget.

A vidéki színészet rendezése ügyében a minap ankét volt a belügyminisztériumban. Nem ankét kell ehez, tisztelt miniszterelnök ur, hanem pénz. A terv már készen van, helyeslik is az illetékes körök, mért nem valósítják hát meg minél előbb. Ne sajnálja a kormányelnök ur erre az ország pénzét. A német színészet is késlelteti a vidéki színügy végleges rendezését.

A tételt nem szavazza meg.

Pichler Győző: Keglevich intendáns alatt a színház kiadásai emelkedtek, bevételei pedig csökkentek. Ez az állapot immár tarthatatlan.

TAJÉKOZTATO.

Január 24. Iskolaszéki ülés a városházán.

Január 27. Az ipartestület évi közgyűlése a tűzoltó őrtanyán d. e. 9. órakor.

Január 27. A Polgári takarékpénztár évi közgyűlése d. e. 11. órakor.

Január 27. I. z. nőegylet sétatangversenye a Fekete Sasban d. u. 4. órakor.

Február 1. Burmester Villy és Diósiné Handel Berta hangversenye a Fekete Sasban.

A katholicizmus a XIX. században.

Hora, est jam nos de somno surgere
sz. Pál. Róm. XII. 2.

(Vége.)

Hanem míg idáig jutottunk az egyház sok méltatlanságnak lett áldozata.

Társadalmi téren az álbölcselet, amely az embert jónak tüntette fel kit csakis a társadalom tesz rosszá, keserű gyümölcsöket termelt. Az ember önczélnek tekintve magát, a társadalmi rendet pedig, melyből a tekintélyt ki irtotta, csak esetlegesnek, mint bajainak forrásá ellen fordult. *Proudhon* 1839. kimondja, hogy a vagyon lopás, mely eszme bár nem tőle ered, de ő népszerűsítette. *Luis Blanc* csiszolni igyekszik a szocializmust, rendezni a szabad versenyt, *Mara* kiadja az inter nazionale jel-szavát »Proletárok egyesüljétek« és *Lassalle* megbuktatva a liberális *Schulze-Delitsch* féle önszegélyző rendszert, szervezi 1863-ban Frankfurtban a német szocializmust.

Mind eme szociális iskolák hogyan gondolkoznak a vallásról, azt élénken illusztrálja *Bebel* német szocialista képviselő 1881-ben mondott ezen szavai: »Mi politikailag köztársaságiak, közgazdaságilag szocialisták, vallásunkra nézve atheisták vagyunk«.

Szintén a pogány világ nézet teremté meg a politika terén a liberálizmust, mely a személy korlátlan érvényesülését hirdeti s e célból átalakítja az alkotmányt, hogy ezután a király csak uralkodjék, de ne kormányozzon, mert a tekintély — elveivel ellenkezik, eltörli a rendi kiváltságokat és czeheket és hozzá a szabad versenyt, hol csak a kínlat és kereslet viszonya határoz egyéb tekintet nem. Erkölcsei szankciót a siker ad, azért ez irányzat szerint a pénznek nincs szaga. Így el jutnak a nemzetek e kormányzati iránynyal a tőke szertelen felszaporodásához, a kereskedelem tultengéséhez, miközben az ember pusztá számmá lesz a féktelen verseny alatt. Angolországban p. o. 1870-ben már 700,000 12 éven aluli gyermek végez 17 óráig tartó napi gyári munkát, és ezeért hetenkint legföllebb 3 forintot kap. A liberális elvet röviden e mondásra lehet karakterizálni: Aki bírja — marja s kaparj — neked is lesz.

Természetes, hogy a liberálizmusnál, mely csak fél ut, nem állott meg az ember, hanem a végső következményeket is levonta. Ha ő önczélú lény, miért kioldjék és fardjon más hasznára? És lassankint kezdődik a sztrájk, mely a munkások önző védelme az önző tőke ellen, sőt itt is ott is felüti fejét a forradalmi bölcselet végső hajtása, az anarchia.

Valóban az eszmei forrongást tekintve s az átalakulásokat melyeket okoztak, mintha ropogni, rengeni látnám a világot. Ledől trónok — elvetett ősi alkotmányok — történelmi szent tradíciók — feküsznek romhalmazban szana szét s a romok között holt testek. Bombától felrobant ártatlanok, *Canovas*, a legyilkolt spanyol miniszterelnök, a jószívű *Carnot*, a nemzeti hősként tisztelt *Umberto*. De megismerik az anarchiát a welsi herceg, *Vilmos császár* és a perzsa sah is.

Ez azonban még mind lehetne az eszmék harcának pusztítása. De a romok felett egy tiszta nőt látok megölvé. Arczán kimondhatatlan fájdalom, szívében tör.

Ez a női holttest, királynékné holtteste hangosan hirdeti, hogy a kor-eszme üres jelszavai alapján nem haladunk, nem új társadalom épül, csak a régi pusztul.

Im ez a hitetlen haladás képe.

Az egyház pedig, képzelhető, hogy ilyen világ felfogásban, mely a személyes Isten, s a tőle származó tekintély ellen küzd, milyen sorsban részesült, mind a politikusok, mind a szociológusok részéről.

I. A század első napjának fénye a fogságban meghalt VI. Pius holttestére esik. Utóda VII. Pius 1801-ben az egyházi ügyek rendezése céljából concordatumot köt *Napoleonnal*, de ez a szerződés nem akadályozza önkénykedésében a zsarnokot, mi ellen szót emel VII. Pius, mire ő is fogságba kerül. Itt sanyargatja Krisztus helyettesét *Napoleon* 1808—1814-ig, majd ugyan ott hol a pápa fogva volt megírja lemondó levelét és sz. Iona keserű magányában csak az üldözött hitben talál vigaszt. Az utána jövő kor-

mányok világiasítják az iskolát és a házaságot.

II. *Németországban* 1801-ben a *lunevillei béke* következtében a Rajna lesz a francia határ, mire a fejedelmek az egyház vagyonával kompenzálják magukat. Majd egyesül a német faj a protestáns Porosz király fenhatósága alatt s megkezd a legtűrelmetlenebb, de az egyházza legdicsőségesebb végű kultur harcot, mely *Bismarckot* megismerteti *Canossával*. Ma kitűnő életerős öntudatos a porosz katholicizmus, mely felett 100 parlamenti képviselő örökösök.

III. *Olaszországban* a forradalmi pártok garázdálkodnak eleinte a pápai államban, majd *Viktor Emánuel* 1860-ban a pápai állam nagyrészt elfoglalja 1870. szeptember 20-án pedig bevonul Rómába. A kormány iránya ma is sértő sőt támadó az egyházzal szemben.

IV. *Ausztria-Magyarországban* a *Josefinizmussal* kezdődik az egyház üldözése, mely irányzat meg akarta mótelyezni a papságot és függővé tette az egyházat. Majd a forradalmi szellem hatása alatt a liberális politika jut érvényre, mely eredete miatt vallás ellenes léven behozza a polgári házasságot, vallás egyenlőséget, felekezetenküliséget, állami iskolákat s egyéb liberális felszerelést.

De az Isten nem hagyja el egyházát.

Daczára annak, hogy a közfelfogás a hatalmi érdekek s a megromlott erkölcsök, az egész világ az egyház ellen volt, de vele maradt az Isten, ki hatalmasabb az egész világnál és megtartotta erős karjával egyházát.

VII. Pius alig kísérték haza fogságából a magyar huszárok, megkezdte üdvös működését, mindenütt konszordátummal rendezve az egyház ügyét. Nagy mértékben folytatja a rendezés munkáját későbbi utódja IX-ik Pius, ki 1850-ben *Angliában*, 1853-ban *Hollandiában* visszaállítja a hierarchiát. 133 új püspöki széket és 29 érsekséget alapít. 1834-ben a szeplőtlen fogantatás dogmáját kihirdeti. 1867-ben a *syllabus*ti írja, mely bolla 80 tételben korunk összes téves tanait egybefoglalja s így az eszmék tisztulási processusát megindítja. 1869-ben pedig a vatikáni zsinatot hívja össze. Ez a sárba rántott tekintély elvét ismét trónjára helyezi kimondva 1870. jul. 18-án az infallibilitás szent dogmáját.

1878. február 7-én gróf *Pecci Joachim* perugiai bib. érsek XIII. Leo név lép a pápai trónra, (a lumen de celo pápa.) Ő fejezi be a Porosz kultur harcot 1879-ben, a missiókat *Perzsiában*, *Chinában*, *Japánban* barátságos egyezményekkel biztosítja, *Skocziában*, *Bosznia* és *Indiában* szervezi a hierarchiát. Az angolok között megindítja a visszatérési mozgalmat. *Belgium* az egyház üldözést nem tűrve elszakad *Hollandiától* s ma kath. kormány alatt él és fejlődik. *Dániában* 1849-ben *Svéd* és *Norvégországo*kban 1873-ban nyertek vallás szabadságot a katholicusok. *Oroszországban* ma sincs lelkiismereti szabadság.

Amerikában teljes fényével rendezkedik be az egyház s nincs a világnak zuga, hol martyr halálra kész hithirdetők ne hirdetnék, hogy nincs senki másban üdvösség, hanem csak a Jézus Krisztusban.

A nemzetek pedig lassankint ismét meg-lájják az égi fényt és tömörülnek a fény körül. A pápa jubileumán lelkileg felüdülnek az egybe gyűlt nemzetek s mikor a század végén bezárja a pápa a szent kaput, maga körül látja az egész világot.

Ime az egyház munkájának képe. Egy bölcselet agastyán, körülötte egy térdre borult világ, kik imádkoznak tévelygő, dulakodó testvéreikért.

Szanaszét a világban pedig ezernyi szerzetes nő áldozza fel életét a társadalom elzüllöttjeiért s számokban ki nem fejezhető a munka, mit a jótékonyaság terén a XIX ik században végzett az egyház.

Ime az álbölcseleti világfelfogás és katholicizmus eredménye.

Itt egy imádkozó, önfeláldozó világ agy pápája körül, ott a romok között egy megölt tiszta nő. A szeretet mely éltet s a gyűlölet mely rombol.

A kath. élet erősen buzog körülöttünk. Hazánkban is rövid 30 év alatt 1077 kath. egyesület alakult.

Itt az ideje, hogy felocsudjunk álmainkól.

Lássuk be, hogy az álbölcselet téves tudása megölte a nemes érzést a szívet és az egyoldalú természettudományi haladás erőssé, de rideggé tette a földet.

Az egyház szól az ő fiaihoz; munkára hívja. Vájjék testté az ige és bizony mondom, hogy nagy lesz az öröm az emberek között, ha újra látni fogják az élő hit fényét és újra átmelegednek az örök szeretet tüzeinél.

Hölgyeim és uraim!

Századok határán állunk! Az egyik alig mult még el, a másik alig, hogy megérkezett. E nevezetes határszélen érdemes volt megállani egy perczre, hogy megegyeszer végig gondoljuk a multat, mielőtt belépünk a jövőbe. Mert a jövőt nem a jelen szüli, hanem a multból támad az. Ott vannak el vetve a magvak, miknek sarjadzása a jelen, virága és gyümölcse a jövő.

Minden mi a világba lép, először előjelével jelentkezik.

Mikor a nap felkél, először ezernyi színre festi az ég peremét s keleten kigyulad a hajnal, mintha tűzben égne.

Ha vihar közeleg, előre hallatszlik robaja, s a feltámadt szellő megrázza az ágakat.

A jövő is jelentkezik.

Figyeljenek csak jól az élet zajára! Nem hallanak valami idegen morajt, mintha ezrek és ezrekben csikorgatná fogát a gyűlölet.

Tegyék kezeiket a földre. Nem érzik, hogy reng s fent sok régi alkotmány hullik szét a titkos rengés miatt?

Figyeljék meg az embereket! Nem látszik-e rajtuk, mintha várakozásban volna mindenik s a szív nem nyughatatlanabban ver-e, mint régebbi időben?

Im dél felé nézek s látok egy nemzetet a földre verve, felette meztelen karddal az erőset. Nézek kelet felé — s tűz és vér piroslik ott. Északon egy kis nemzet alkotmányát veték el egy toll vonással s nyugaton a tengerek határain katonai állammá rendezkedik egy szabad világrész.

Ha pedig a közelbe nézek osztályokat látok harcra készen, egymás ellen.

Ez a jövő képe tehát! Vér és pusztulás?

Nem! A jelen ugyan így mutatja, de a mult másra tanít. E vészes jelek csak végső fellebbanásai egy kialvó tűzvésznek, melynek vöröskébe már a hajnal fénye is belé ragyog, mert fel fog jönni újra a nap, a hit világa. Erre tanít a mult története.

Fel munkára tehát. Ha a hitért küzdünk, az élet fáját ültetjük el új paradicsom számára.

Programmunk legyen a jövő század munkája számára az, amit az egyház kintzött s mit a világ oly fájdalmasan nélkülöz még.

Adjunk szívet az emberekbe és hitet a tudásba. A munka sürgős, mert nagy a társadalom baja. Isten nevében előre — hora est jam nos de somno surgere.

Névtelen jöltevők.

Divat lett újabban csak azt a jótékonyaságot ismerni el, a mely a reklám nagydobjával dolgozik s legalább az újságokban szerepel koronák és fillérek pontos kimutatásával. E mellett mindazok, a kik jótékonyaságot úgy gyakorolnak, hogy a jobb kéz sem tudja, mit cselekszik a bal, mindezek a főpapok és más kitünőségek fukar, önző emberek, a kik szóba sem jöhetnek a lipótvárosi és hasonló kiváló emberbarátok mellett. Jó azért néha fellebbtenni a fátyolt egy-egy ilyen névtelen jöltevő tetteiről is, hadd lássa a közönség, hol van igazi nemes áldozatkészség és hol van csak türes reklámvadászat.

Károlyi Gábor gróf följegyzéseiben olvassuk az Egyetértésben a következőket:

»Rossz napokat lát, folytatja a napló. Háztartását össze kell huznia. Nincs elég kényelme. Kénytelen nélkülözni. Fiai se gazda-

gok. De fiaitól nem is fogadna el segítséget. De »segítségét« egyáltalán nem fogadna el senkitől. Még saját nemzetétől sem. Szentséges szent férfi büszkesége ezt nem engedi. De akar dolgozni. Pénzt és kenyeret szeretni becsületes munkával. Kapálni mint 89 éves öreg nem mehet. Irni azonban tud is, akar is. De amit könyveitől eddig az Athenaeumtól keresett; azt jövedelmező papírokba fektette s az most Olaszország pénzügyi válsága miatt mind elveszett. Az a vételár is elveszett, amit Collegno al Baracconi villájért kapott. Sőt még adósságai is vannak.

— De hát mit csináljunk?

— Könyvei most már nem kelnek. Nincs is kész egy kötet se. Nincs más mód, pénzt kell összeadunk s azt az Athenaeum majd elküldi félévénként vagy negyedévénként, mint munkái után befolyó jövedelmet. Ezt elfogadják s így majd meg lehet segíteni.

— S mennyi pénz kellene?

— Legalább hater ezer forint évenként. Ez elég is lenne. Brázay kész adni ezer forintot.

— Nohát én is adok ezer forintot, félévénként ötszáz forintnyi összegekben.

Lett volna ilyen módon már két ezer forint.

Rögtön futottam anyámhoz. Anyámnak módjában is állott, de finom és nemes érzéke is volt ilyen ügyhöz. Közöltem vele a dolgot. Anyám magára vállalta, hogy elintézi a többit. Pár nap alatt el is intézte. Ő maga is aligha kétezer forintot nem adott évenként s a másik kettőt is a Károlyi grófok. Ha nem csalódom, gróf Károlyi Sándor is. Tüzetesen nem kérdezősködtem utána, de bizonyos az, hogy 1891-től kezdve évenként a hater ezer forintot pontosan beszolgáltattuk Emich Gusztávhoz.

Jó volt ezt közléstenni éppen ott, ahol közzétették. Hadd lássa a világ a mai reklámos adakozás divatjában, hogy milyen az igazi jótékonyosság!

A kamarai választások után.

A vasárnapi kereskedelmi és iparkamarai beltagok választása annyira megbontotta az iparosok között a békét, hogy hosszú ideig nem fog meglenni az az egyetértés, amelyre pedig olzanyira szükség volna.

Tehát sikerült az eszközökben éppen nem válogató harcban Bertsey Györgyöt levérni s kibuktatni a beltagok közül.

Látnak a választási harcot, amely bizony sok csunya dolgot vetett felszínre.

De még ezzel nem ér véget a dolog és a hajsza. Mint értesülünk, vasárnapra ismét készül a Bertsey-ellenes párt, hogy az ipartestület közgyűlésén megtámadják Bertsey Györgyöt. Ez alkalommal ugyan nem lesz elnökválasztás az ipartestületben, de egy indítvány felett lesz nagyobb vita. Egy ipartestületi tag indítványt adott ugyanis be, a mely szerint azt kéri, hogy aki 10 évig fizeti az ipartestületi díjat, az mentessék fel a tagdíjak további fizetése alól.

A testület előjárósága ezen indítvány elvetését javasolja.

A kamarai választásokat különben nem elv, hanem a személyes ügyek irányították, úgy a kereskedőknél, mint az iparosoknál. Így nem lett beválasztva a kiskereskedők társulatának elnöke, továbbá Laszky Ármin. Laszkyt az orth. izraeliták törölték, a »Sz-g« egy régebbi támadásáért, a melyet Gábel Jakab ellen intéztek. Általában elterjedt hír, hogy az iparosok választását felebbzesssel támadják meg, mert szerintük dr. Moskovits Miklós nem lett volna megválasztható, mivel még alig egy fél éve, hogy belépett társagnak a Moskovits Mór és fia cégbe, holott a törvény a választhatóságra 3 évet állapít meg.

A kereskedelmi és iparkamaráról szóló 1868. évi VI. törvényzcikk 9. § a ugyanis a következőleg szól:

»Kamarai beltaggá választható mindazon benszülött vagy megtelepült iparos és kereskedő:

c) ki legalább 3 év óta kereskedést vagy ipart űrőllően és jogosítottan űz, ki olyan-nál mint nyilvános társ vagy kereskedelmi és technikai fővezető legalább ugyanannyi idő óta működik, ki végre egy kereskedelmi avagy iparos részvény vállalat igazgatója.

A felebbzők erre támaszkodnak s remélik, hogy a miniszter megfogja semmisíteni a választást.

Az iparosok egy része azt óhajtja, hogy Bertsey Györgyöt akként juttathassák be a kamara beltagjai közzé, hogy két megválasztott iparos lemond a beltagságról és így a két legtöbb szavazatot kapott póttag: Voszka Ferencz és Bertsey György lépnek be a beltagok közzé.

Természetesen ezáltal meg lenne hívítva azok törekvése, akik nem akarják a kamarában Bertsey Györgyöt s tovább is elnöke lehetne az iparosztálynak.

Az új kamara előreláthatólag csak jóval később fog megalakulni. Janky József, aki a kamara alakulása óta nagy odaadással és buzgalommal vezeti mint elnök a kamara ügyeit, nem szándékozik tovább maradni az elnöki székben, a beltagok jórésze azonban, különösen a kereskedők, ragaszkodnak a Janky József elnökségéhez s ezzel akarják kifejezni hálájukat, köszönetüket az eddigi elnökségért.

Lapunk tegnapi számából a nagy anyag-halmaz folytán kimaradt a megválasztott kereskedők névsora. Utólag közöljük azzal a megjegyzéssel, hogy csekély változással a hivatalos lista ment keresztül.

Megválasztottak:

Rendes tagok:

Ternyei Antal	234 szavazattal
Dósi Lajos	215 »
Rosinger Jakab	211 »
Dr. Hoványi Géza	210 »
Janky József	209 »
Reisman Mór	209 »
Kunz Gusztáv	209 »
Huzella Gyula	208 »
Schwartz Antal	207 »
Mihelfi Pál	207 »
Bognár Sándor	206 »
Farkas Izidor	206 »
Steiner M. Albert	206 »
Blum Géza	204 »
Markbreit Sándor	201 »
Frankl Lázár	200 »

Póttagok:

Laszky Armin	198 szavazattal
Kohn Dávid	198 »
Weintraub Mór	195 »
Huszár Adolf	194 »
Feldmann Izidor	193 »
Weisz Mór	189 »
Krausz Dávid	188 »
Kiss Károly	186 »

UJDONSAGOK.

* **Ebéd a táborig püspöknél.** Belopotoczky dr. tábori püspök e hó 20-án nagy katonai ebédet adott Bécsben. Jelen voltak Beck báró tábori törzsfőnök s ahenbürgi Bolfras, ő felsége főhadsegéde, táborsernagyok, Geldern-Egmond gróf, Bruckenheimi Drathschmidt, Schönaich s Pitreich lovag altábornagyok, Resch, hadamári Versbach lovag és Weigl báró tábornokok, Dankl s Giesl báró ezredesek, Jedina lovag sorhajókapitány és mások.

* **A közigazgatás egyszerűsítése.** A közigazgatás átalakítása most a legdivatosabb jelszó, s emellett üzzük a bürokratizmust magyarosan.

Tegnap két akta került a nagyváradi m. kir. adóhivatalból Nagyvárad város tanácsához. Az egyik 1 fillér illeték bevételezéséről szól, a másik 3 fillérről. És ezért az összegekért forintokra menő dolgokat csinálnak s ki és beiktatják stb.

* **A posta-távirda köréből.** A nagyváradi posta-távirda igazgatóság területén több a következő személyi ügyek fordultak elő. kinevezettek postamesterekké: Kovács Ilona Dombiratosra, Zrínyi Róbert az ér-selindi pályaudvarra, Számborovszky Luiza Ombódra; posta-távirda kiadókká képesítették: Bauer Mária, Fernbach Irén, Hödl Román, Keller Gizella és Sény Mária.

* **Diszes esküvő.** Tegnap d. u. 4 órakor diszes esküvő volt a nagyváradi olasz-róm. kath. plebáni templomban. Roschlapil Károly uradalmi erdész esküdtött örök hűséget Schável Antónia kisasszonynak Schável János derék iparos kedves leányának. Az esketést Dencs János esperes plebános végezte szent beszéd kíséretével. Tanúk voltak Vlaszaty Ödön és Omischl Mihály főerdészek Alsó-Lugosról. A templomot diszes közönség töltötte be.

* **Frigyes főherceg számlálólappja.** A pozsonyi népszámlálás alkalmával — mint Pozsonyból írják — Frigyes főhercegről és családjáról, kik állandóan Pozsonyban laknak, szintén készítették számlálólappokat. Abel Gyula, a városi főkapitány helyettese töltötte ki a lapokat a főhercegi család bemondása alapján. A főherceg ezeket jelentette be:

Neve: Habsburg-Lotharingiai Frigyes főherceg, született Grossesclowitzban 1856-ban. Anyanyelve: német, egyéb beszélt nyelvek: magyar, francia, angol, cseh. Foglalkozása: táborsernagy, az V. hadtest parancsnoka, nagybirtokos. A főherceg neje: Habsburg-Lotharingiai Frigyes főhercegné Croy-Dülmen hercegné. Született 1856-ban Dülmenben. Anyanyelve: német. Beszél még: magyarul, franciául, angolul, spanyolul.

Krisztina főhercegné 1879-ben Krakkóban született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar, francia, angol.

Mária Anna főhercegné 1882-ben Linzben született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar, francia, angol.

Mária Henriette főhercegné 1883-ban Pozsonyban született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar, francia, angol.

Gabriella főhercegné 1887. szeptember 14-én Pozsonyban született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar, francia, angol.

Isabella főhercegné 1888. november 17-én Pozsonyban született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar, francia, angol.

Mária Alice főhercegné 1893. január 15-én Pozsonyban született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar, francia.

Albrecht főherceg 1897. július 24-én Badenben született. Anyanyelve: német, egyéb nyelvek: magyar. Tud-e írni, olvasni? Sem ír, sem olvas.

A számlálólappokból kitűnik, hogy a főhercegi család minden tagja tud magyarul, de anyanyelve valamennyinek német.

* **Az iskolaszék ülése.** A községi iskolaszék tek. tagjait tisztelettel kérem, hogy a f. hó 24-én délután 4 órakor a városháza tanácstermében tartandó rendes havi gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1901. január 21-én. Hegyesi Márton elnök.

* **Harminezéves jubileum.** Egy ismert, szorgalmas és lelkiismeretes tisztviselője a nagyváradi posta-távirda tisztikarának, — s tevékeny tagja a társadalomnak — töltötte be a mai napon állami szolgálatának 30-ik évét. Ez a férfi, kit ugyszólván Nagyvárad egész társadalma ismer és kedvel — Debreczy Imre posta-távirda felügyelő. Debreczy igazi székes magyar, Erdélyben született 1851-ben s Nagynyedenen tanult a collegiumban; 1870-ben megválasztotta pályáját s kitűnő távirászká képezte ki magát. Szakdolgoiban ma is az ország egyik elismert tekintélye; előzőeken és

szivélyes modoráért alantas tisztviselői őszinte ragaszkodását vitva ki magának. Szakképzettségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 1876-ban az akkor még megkövetelt s teljes fizikai ismereteket igénylő főtisztvi vizsgát letévén, — 1879-ig a *budapesti* — már akkor is óriási forgalommal bíró *központi távirtdán* távirtda-rendezővé léptettetett elő, hol a három év alatt az intéző körök elismerését annyira kivívta magának, hogy már 28 éves korában 1879-ben Nyiregyházára hivatalvezető főnökké nevezték ki. Az ő főnöksége alatt folyt le 1883-ban Nyiregyházán a mindenféle nagy port vert *lisszaesszlári-pör tárgyalása*, mely emberi erőt meghaladó munkát adott a távirtdának is. *A 6 heti tárgyalás* ideje alatt sem ójjele, sem nappala nem volt a főnöknek, kinek intézkedéseit a minisztérium egytől-egyig helyeselte, s a tárgyalás befejeztével a *minisztertől meleghangú irásos elismerést* kapott. Részt vett a posta és távirtda egyesítésének néhez munkájában is. 1888-ban a Nagyvárad újvárosi hivatal vezetőjévé neveztetett ki s a posta-palota felépítése előtt 1895-ben az olasz-i főposta és távirtda vezetésével bízott meg. Azóta vezeteti e hivatalt erélyes kezekkel, de méltányossággal a tisztviselők — s előzőkenységgel a közönséggel szemben. — Felebbvalói, tisztársai, jóbarátai, ismerősei kivétel nélkül tisztelik őt a mai napon, kikhez mi is tiszta szívrrel csatlakozunk. Ugy hallottuk különben, hogy a jubiléus számos tisztelői a Zöldfa vendéglőben közös vacsorára fognak össze gyűlni.

* **Lelekgyakorlatok** jogászok számára. Követendő példával jár elől a kolozsvári jogászság. Gróf Majláth Gusztáv püspök kezdesére három napon át a kolozsvári r. kath. seminariumban lakó jogászfisjuság részére lelki gyakorlatokat tartanak, melyek tegnap délután öt órakor vették kezdetüket. A seminariumi jogászfisjuság teljes számban jelent meg a főgimnázium dísztermében. Jelen voltak még: Gróf Majláth Gusztáv Károly püspök, dr. Farkas Lajos egyetemi tanár egyházi főgondnok, Páll István apátkanonok, dr. Erdélyi Károly főgimnáziumi igazgató, Bocskor Mihály kir. táblabíró, Pollák Lajos máv. felügyelő, Solti Antal gyulafehérvári papnevelő intézet spiritualisa, Kozár Ferencz kegyesrendi házfőnök, Janny László, dr. Szamek György, Hám Antal főgimnáziumi tanárok stb. A gyakorlatokat Gróf Majláth püspök nyitotta meg imával, majd rövid beszédben vázolta a gyakorlatok jelentőségét és bemutatta dr. Prohászka Ottokár esztergomi papnevelő intézeti igazgatót, a ki az ő felkérésére három napon át több ízben fog szent beszédeket tartani. Erre dr. Prohászka a felolvasó asztalnál helyet foglalva, megtartotta bevezető beszédét.

Előadásának befejezése után gróf Majláth püspök könyörgést mondott s közös imával fejezték be az első lelekgyakorlatot.

* **Uj terv a Szent István-szobor elhelyezésére.** A Szent István-szobor helyéül kezdetől fogva a Halászbástya volt kiszemelve. Eleintén az volt a terv, hogy a szobrot a déli bástya fokán állíjják föl, úgy, hogy a hatalmas lovaszobor Pestről is látható lett volna. Mikor a Halászbástya rendezésére az állam és a főváros elfogadta a Schulek tanár tervét, a szobor elhelyezése is megváltozott. Emiatt a szoborbizottság azzal a tervvel lépett föl, hogy Szent István király szobrát ne a Halászbástya udvarában, hanem a Szent István-bazilika előtt alakítandó téren állítsák föl. A főváros ugyanis elhatározta, hogy a Bazilika előtt nagyobb teret csináltat.

* **Magyarország lakossága 19 millió.** A Tudományos Akadémia II. osztálya Pauler Gyula előklésével hétfő délután öt órakor ülést tartott, a melyen először Ráth Zoltán levelező tag olvasta fel értekezését: »Népszaporodásunk kérdése a XX. század küszöbén« czimvel. A most folyó népszámlálás kapcsán elmondja, hogy a magyar állam lakossága a XX. század küszöbén valamivel meg fogja haladni a tizenkilenc

milliót s lefolyt században egyre-másra megkészszerződött. Ez eredmény jobb ugyan a latin fajokénál, de jóval gyengébb a szláv és germán népek szaporodásánál. A kivándorlás a kilencvenes években nagyobb volt, mint bármikor előbb. — A bajok orvosságát a mielőbb való közigazgatási átalakulásban látja és azt részletesen fejtegette.

* **Párisból haza.** A fénynek, pompának, a szemképrázlató szingazdag képnek vége, a párisi kiállítást berekesztették s most hordják széjjel a kiállított tárgyakat. Nagyvárad városa szintén képviselve volt a magyar osztály történelmi csoportjában két díszes lobogóval, a melyek ezelőtt 100 évvel a nagyvárad insurgenseké voltak. A két selyem lobogót és néhány okmányt tegnap küldötte meg Nagyváradra a kiállítás kormánybiztossága. A régi idők e tanuit a városi levéltárban helyezik el.

* **A népszámlálás eredménye.** Ma ismét egész sor jelentés érkezett a vidék népszámlálási eredményeiről, közte Békésmegye teljes népszámlálási eredménye is. Az adatok a következők:

	lakossága	szaporodás
Miskolcz	41,100	10.692
Tata-Tóváros	12.165	983
Ó-Becse	18.943	1978
Munkács	13.728	3197
Ujvidék	30.800	6083
Szepes-Olaszi	2.668	334
Békés-Csaba	37.050	2807
Békés	27.200	2113
Szarvas	26.890	2497
Orosbáza	24.000	4044
Gyula	22.000	2009
Mezőberény	13.200	731
Endrőd	11.500	602
Gyoma	11.220	353
Tóth-Komlós	10.380	744
Szeghalom	10.023	1071
Füzes-Gyarmat	9000	1171
Ócsöd	8300	425
Vésztő	7931	354
Szent-András	7496	761
Körös-Ladány	7125	3

Az utolsó tizenöt név Békésmegye városainak és nagyobb községeinek népszámlálási eredményét mutatja, mely a nagyobbaknál általában kedvező, a kisebbek legtöbbjénél azonban kicsiny százalékszámot ad. A megyének egészében véve 285.000 lakosa van, ami az 1890-ik eredményhez képest 26.164 léleknyi szaporodást ad, ami az egész megyére körülbelül 11 százaléknak felel meg. Hogy a szaporodás nem sokkal kedvezőbb számot adott, annak az az oka, hogy a megyéből az utóbbi évtizedben igen erős mértékű volt a kivándorlás és a kitelepítés.

Rendkívül nagy és az országban a legnagyobb fejlődési eredmények közé tartozó Miskolcz város szaporodása, mely 35.16 százaléknak felel meg. A város ezzel a nagy növekvéssel állép a negyvenezres városok sorába és lélekszáma a katonasággal együtt a 43,000-et meghaladja.

* **A rák gyógyítása.** Az utóbbi években több ízben merült fel az a hír, hogy fölfedezték a rák bacillusát, miáltal e veszedelmes kór gyógyítása lehetővé válik. Most Rómából jön a hír, hogy Aristo Ranellotti olasz orvos a rákot biztosan gyógyító szerumot talált fel. Az új szerummal állítólag több rákbeteget sikerrel gyógykezelték.

* **Géczy Moldován Gergely ellen.** Géczy István tudvalevőleg azzal vádolta egyik kolozsvári lapban Moldován Gergelyt hogy »A mit az erdő mesél« czimű darabját az ő Flórika szerelme czimű darabjából plagizálta. Hogy mennyire képtelen és nevetséges ez a vád, azt a kolozsvári közönség legjobban tudja, mert alkalma volt mindkét darabot látni. Géczy István azonban nem elégszik meg ezzel és elégtételt keres magának a törvény előtt is, a mennyiben sajtópórt indított Moldován Gergely ellen, ki őt méltatlanul megtámadta. Géczy Istvánt, mint főmag nvádlót szombaton hallgatták ki. Irói körökben nagy érdeklődéssel néznek a pör fejleményei elé.

* **Nem ad a város segélyt.** Naményi Lajos, a nagyvárad színészeti multjának az írója most a nagyvárad nyomdászati történelmének a megírásán dolgozik. Már korábban beadványt intézett Nagyvárad városához, hogy a mű megírásáért adjon a város részére 200 korona segélyt. A tanács azonban, tekintettel a város pénzügyi helyzetére, a kérelmet nem teljesíti.

* **Állomásfőnökök, mint jegyellenőrök.** A Magyar Államvasutak igazgatósága elrendelte, hogy ezentúl a vasuti állomásokon maguknak az állomásfőnököknek kell minden leszálló utas jegyét megvizsgálni. Az állomásfőnököknek egyelőre kimutatást is kell készíteniök, hogy mennyi idő alatt képesek a jegyek ellenőrzését elvégezni. A rendeletre az adott okot, hogy sok utas hamis, vagy elhasznált jeggyel utazik. Kérdés azonban, hogy az állomásfőnököknek ez az újabb kötelessége nem fogja-e alterálni azt a másik fontosabb kötelességét, hogy a vonat megérkezésekor szükséges intézkedésekre felgyeljen. Másrészt pedig az ellenőrzést úgy is teljesíti a vonaton utazó kalauz és ellenőr.

Bűnesetek Biharmegyében.

Nagyvárad, január 22.

A megye különböző vidékeiről a következő bűneseteket tudatják lapunkkal vidéki levelezőink:

Véres vasárnap.

Bulza Tógyer kiskohi lakos együtt pálinkázott a korcsmában vasárnap este Bulza Tyódor, Andra Juon és Andra Stefán kiskohi lakosokkal. Katonaságról beszéltek s Bulza Tógyer gunyolni kezdte Andra Juont, aki nem vált be a gyöngyéltre. Összevesszük e kérdésen s Andra Juon előrántotta a kését és gunyolódo czimboráját összeszurkálta. Segítségére voltak a vérengzésben vele pálinkázó czimborái is, majd a vérben fetreagó Bulza Tyódort ott hagyták a korcsmában egyedül. Az esetről azonnal értesítették a csendőrséget is. Nyomban megjelentek a helyszínén s a gyilkosokat kihallgatták. Beismerték, hogy ők verték meg a sérültet, de hogy össze is szurkálták volna, azt tagadják. A vizsgálat tovább folyik.

Tűzesetek.

A napokban nagy tüzlárma riasztotta fel Senyessel község lakosait. A *Tudis* Mitru háza kigyuladt s már teljesen elharapódzott a lángoktól, alig sikerült megóvni a környékbeli épületeket. A *Tudis* Mitru háza földig leégett. A tűz valószínűleg gyújtogatásból eredt.

Vizesgyánban Abrudán Demeter községi bíró istállója égett le s az összes jószágok beleégtek. A tűz gondatlanságból keletkezett. A vizsgálatot megindították.

Lopások.

Bóra Ferencz nagyvárad lakos panaszt emelt, hogy lakásáról 38 korona 50 fillér készpénzt ellopták. A rendőrség megindította a nyomozást s a tettest *Lokus* Demeter székelyteleki lakos személyében csakhamar kézre is kerítette. A tettes beismerésben van.

Cséffán a *Fricz* Sándor lakására törték be s összes fehérneműit, pénzét és értékes tárgyait elvitték. A csendőrség rövid nyomozás után kézrekerítette a tolvajt. *Guly* Annának hívják, cséffai lakos, lopásért már büntetve volt.

Lövés a templomban.

Mocsirlán istentiszteletet tartottak. Mise közben egy lövés dördült el s egy pillanatra néma csend lett a templomban. Aztán a hivek kifelé tódultak. *Goldis* Petru zavarta meg az ájtatoskodókat. Revolvért rántott elő s rálőtt a falon függő szent képre. Azonnal kivezették a templomból, *Goldis* Juon bíró pedig egyenesen a csendőrséghez ment és fejelentette a botrány hősét. A vizsgálatot megindították s *Goldis* Petru mihamarabb elveszi méltó büntetését.

EGYESÜLETEK

A Réti Népkör közgyűlése. Meghívás. Már egy ízben felhívtam a »Réti Népkör« t. tagjainak figyelmét, — most újlag tudatom, hogy az évi rendes közgyűlést vasárnap, e hó 27-én d. u. 5 órakor tartjuk meg, melyre a kör tagjait tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1901. január 21. Gábor János, elnök.

Igazságszolgáltatás.

Rágyujtotta az urára a házat.

(A mai esküdtzéki tárgyalás.)

Mille Benjamin b.-udvari-i lakos már régen rossz viszonyban élt a feleségével. A viszálykodás oka az volt, hogy az asszony részeges volt, kocsmába járt, s pénzzé téve mindent, a mit csak lehetett, az árát elitta, éhez, nyomorék kis leány gyermekének pedig még száraz kenyeret sem adott enni. A férj egyideig tűrte ezt az állapotot, míg végre is kitört belőle a keserűség megverte az asszonyt. A rnt szenvedélytől elvakított asszony ekkor irtózatossá bosszút forralt.

A múlt év október 6-ikán este részegen dülöngözve jött haza a kocsmából, zörgetett a ház ajtaján, de ura nem engedte be, hanem kikiáltott neki:

— Eredj utadra rossz asszony. Ide többet be nem jössz.

Az asszony visszakiáltott:

— Megkeserülöd kutya még ezt!

Ezt mondva eltávozott, s mintegy óra múlva visszatérve tüzes csóvát dobott a nádfedeles házra, mely egy pillanat alatt lángba borult. A mélyen alvó Mille Benjaming s kis leánykáját alig tudták kimenteni az égő házból. Az asszonyt tettét a csendőrök előt, kik mindjárt másnap vallatásra fogták, beismerte.

A tanukat, a kik ellene bizonyítottak, azzal fenyegette, hogy az ő házukat is felgyújtja. A mit természetesen meg nem lehetett, mert előzetes letartóztatásba helyezték.

Az esküdtzéki tárgyalást Millye Gyula kir. táblabíró fogja vezetni, szavazóbírák Fassie Pál és Gram Sándor törvényszéki bírók lesznek. — A vádat Vámosy Mihály kir. alügyész fogja képviselni, a védelmet pedig dr. Sonnenfeld Zsigmond ügyvéd látja el.

ZENE ES MŰVESZET.

A zeneiskola hangversenye. A nagyváradai zenekedvelők egyesülete által létesített és fenntartott nyilvános zeneiskola, VI-ik — a jelen tanévben első hangversenyét *f. hó 27-én — vasárnap d. u. 4 órakor* a »Kereskedelmi Csarnok« dísztermében tartja meg, melyre a nagyérdemű közönséget tisztelettel meghívja az iskola igazgatósága.

Műsor.

1. Hulf Félix »Bercense des Polichinelle« hegedűn előadja: Békési Piroška, zongorán kíséri Békési Leó.
2. Mihály I. »Cserebogár« zongorán előadja: Réthi Irén.
3. Spiller A. »Repülj Fecském« hegedűn előadja: Steiner Emil.
4. »Magyar dalok« czimbalmon előadja: a) Voszka Margit, b) Perl Szeréna.
5. Paganini »Moto Perpetuo« hegedűn előadja: Mautner Jenő
6. Gaal Ferenc »Magyar Rhapsodia« op. 91. zongorán előadja: Frantzei Gabi.
7. Mendelssohn. F. M. »Rondo Capriccioso E-dur«, zongorán előadja: Szalay Stefike.
8. »Magyar dalok« czimbalmon előadja: a) Steiner Teréz, b) Balogh Rózsika.
9. Beriot I. »Hegedűverseny«, előadja Fényes Mártha.
10. Leibach I. »Fantasie Brillante« a Sonambula című operából, zongorán előadja: Raffael Irma.

11. Vomácska »Szerenádo.« Előadja: I. hegedűn: Feinsilber Irén, Fényes Mártha, Fohn Ernesztin, Láposy Erzsike, Voszka Jolán, Fekete Béla, Bugyi Sándor, Hirschmann Gyula, Reményi Béla, Steiner Emil, Weisz Izidor, Szemes Imre.

II-ik hegedűn: Feinsilber Janka, Goldstein Aranka, Goldstein Erzsike, Guttmann Blanka, Morgenstern Margit, Böszörményi Árpád, Dióssy Andor, Breider Lajos, László József, Moró Henrik, Stipánovszky Henrik, Raffael Agoston, Erdős József.

Mély hegedűn: a) Mauthner Jenő, b) Weisz Emil.

Gordonkán: a) Fekete Zoltán, b) Moess Károly.

Nagybőgön: Hendel József.

Beléptidij felnőtteknek 1 korona, tanulók és gyermekeknek 50 fillér, karzat 40 fillér. A zeneiskola hangversenyei mindenkor a legnagyobb élvezetet nyújtották a hallgatóságuk, s a közönség érdeklődését a gondosan összeállított műsor mellett a kis művészek és a zeneiskola iránt táplált rokonszenv is biztosítja.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Szerda: Görög rabszolga. (Ámon Margit föllépte.)

Csütörtök: A kis szökevény. (Ámon Margit vendégszerepése.)

Fétek: Boccacio. (Ámon Margit föllépte.)

Szombat: Kis alamuszi. (Ámon Margit föll.)

A dolovai nábob leánya.

Herczeg Ferencz pompás színműve a maga, reális életből vett alakjaival és mégis nemes idealizmusával állandó vonzerőt gyakorol nemcsak a közönségre, mely a maga jó ismerős alakjainak hü képét látja benne megmesésítve, hanem a színészekre is, akiknek egyik legkiválóbb ambícióját képezheti e darabnak valamelyik szerepét igazán jól alakítani. Itt látszik meg a jó modern színésztehetség; a való életet, való jellemeket kell ideálizálva visszaadni. Ezért egy jó Szentirmayt, egy kedves Szentirmayné, egy fess Tarjánt és Lórántot — az igazat megvallva — szívesebben megnézzünk, mint száz rossz Othellót.

Az igyekezetet láttuk minden szereplőn; s egyáltalán azt hisszük, hogy ilyen szellemes és ügyes darabot, mint a Dolovai nábob leánya lehetetlen egészen hatás nélkül játszani. Az igyekezethez igazi tehetség járult Balla Kálmánnal. Elegáns, fess Tarján Gida volt, a ki egyformán ért az érzelmes, a pathetikus és a duhaj jelenetekhez. Az ő kitűnő alakítását uralta az egész este. E. Kovács Mariskának jutott Vilma szerepe. Több érzelmességgel, mint érzéssel játszott; ilyen csupa-síras hölgybe Tarján Gida bajosan lehet szerelmes, különösen, ha kevésbé előnyös maszkirozását is megemlítjük.

Nagyobb szerepben Balizfalvy Gizellának lett volna alkalma igazi színpadra termettségét bemutatni. Janka, a fess huszárkapitányné mindenképp olyan szerep, hogy igazi tehetségnek lehetetlen benne fényes sikert nem aratnia. Nos, ez a fényes siker messze maradt. A kisasszonynak pompás megjelenése van, szép, szép és szép, de hangjával nem tud színeznit, mozdulataival sem. Erről nem tehet, de a hiányt talán még pótolhatja, ha kisebb szerepeken kezdve, sok tanulások, szorgalommal és gyakorlattal tör a magaslat felé, a melyen a tegnapi fellépésének állani kellett volna. P. Szép Olga betegségét nagyon emlegették.

Jobb volt nála kisebb szerepben P. Tóvári Anna (Domaháziné.)

Peterdy Sándor (Szentirmay) huszárkapitánya a rendes Szentirmayaktól némileg eltérően, kissé ellustult volt, de talán így még jobb. Nekünk még jobban tetszett a kedves ellentét miatt közte és Janka közt. Sikertől **Szarvasi** Sándor Lóránt hadnagya és **Erdélyi** Bilitzkyje is, bár utóbbinál még több gyermekes ellágyulást vártunk. Kisebb szerepét jól betöltötte **Bognár** János (Jób Sándor.) Ellenben beszélő automata benyomását keltette **Deési** Alfréd; mivé tette Merlin báró szerepét!

A rendezés jó volt, de a par force-vadászok felvonulása száználmasan komikus hatást keltett. Egyedül **Madás** Pista érdemel dicséretet. K. A.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Január 24. Román ifjak mulatsága a Zöldfa nagytermében.

Január 26. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.

Január 27. d. u. 5 óra. Zeneiskola hangversenye a Kereskedelmi Csarnok nagytermében.

Február 1. Önkéntesek bálja.

Február 1. Tüzér-altisztek bálja a Zöldfában.

Február 2. Állami alkalmazottak táncvigalma a Zöldfában.

Február 3. Ev. ref. egyházközösség bálja.

Február 3. A Kath. Kör bálja.

Február 9. Postás bál. (Zöldfa.)

Február 10. A nagyváradai nyomdászok táncestetélye a Sasban.

Február 10. A munkás betegsegélyző egyesület mulatsága a Zöldfában.

Február 16. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.

Febr. 17. Tüzeltő bál a Sasban.

Február 26. Ev. ref. leány nev. intézet (batyus) próbabálja.

Sugjad a fülébe!

— A Kath. Kör táncrendje. —

Közkedveltségű nótának közkedveltségű sora az, a melyet címül tettünk s a melyet önkéntelenül is eszünkbe juttat a Kath. Kör báljának gyönyörű táncrendje.

Hja, a kik kiválasztották, azoknak bizonyára ilyen sugni valókon jár az eszük!

Főalak a táncrendben egy hölgy, egy hamiskás szemű, gyöngén elpiruló hölgy. Hogy miért hamiskás a szeme, azt nem tudom, de az elpirulásnak egyszerű magyarázatát adja egy XIV. Lajos korabeli jogász vagy ügyvédjelölt, a ki kezét ajkához emeli s a hölgynek valamit sug a fülébe . . .

Azt is igyekeztünk kideríteni, mit sug a fülébe; s láttunk egy piros rózsát a hölgy hajában, melynek párja bizonyára az urfi gomblyukában van (csak nem látszik). Mindebből arra lehet következtetni, hogy az urfi a sugdosásra ezt fogja válaszul kapni:

— Beszéljen a mamával!

Megerősíti ezt a föltevésünket több körülmény. Az urfi és a kisasszony u. i. arany szívbe vannak foglalva (gyanus körülmény!) sőt a szívet nyil üti keresztül (fölte terhelő adat!). Még terhelőbb az a körülmény, hogy a szív kék bársony alapon nyugszik, a mi azt látszik jelenteni, hogy ezek a szerelmesek már közös szívet rendeztek be s azt megerősítés és megkötés végett az égbe akarják fölterjesztetni.

Mindezek a Kath. Kör báljának táncrendjét intő példaként fogják odaállítani a tánczó ifjuság elé; hogyne lennének hát akkor, a kik hajlandók lesznek »sugni a fülébe?«

Izlésos kiállítás a táncrendet az ideai béli idény egyik eseményévé fogja tenni; másik esemény az a páratlan jó kedv és elegáns közönség lesz, a melyek a Kath. Kör bálját mindig felül emelték a rendes bálók színvonalán.

Román ifjak bálja a Zöldfában.

Evenként a helybeli oláh ifjuság egy-egy hangversenyyel egybekötött tánczestélyt rendez, melyen a helybeli és a vidéki románság nagyobb számmal vesz részt. A műsor rendszeren oly érdekesen van összeállítva, hogy igazi élvezetet lehet benne találni, van azonban ezeken az estélyeken valami, ami miatt a magyar közönség nem látogatja: az a merev separatizmus, amely a báltól a magyar nyelvet távol tartja.

Nem akarunk a román ifjaknak tanácsot adni, de azt hisszük, ha pl. a meghívót két nyelven állították volna ki, a nagyváradi közönségnek szélesebb köreiből terjesztették volna meghívóikat, s a tánczok közé felveszik a csárdást, akkor báljuk is sokkal szebben sikerült volna. Példaképpen elég a tisztikarra hivatkozunk, melynek tagjai legnagyobb részben nem is magyar állampolgárok s mégis tánczestélyeikre kényelvű meghívót bocsátanak ki s a magyar elem részvételével biztosítják a fényes sikert.

A tegnapi oláh bál hangverseny része is olyan valóban művészi színvonalon állott, hogy érdemes lett volna minél nagyobb közönségnek meghallgatnia — ha meg lettek volna rá hívva. Akkor a kölcsönös megismerésnek lett volna eszköze, míg így tüntetés számba ent a magyarság ellen. Mikor fog végre ez a fonák helyzet megváltozni?

A hangversenyt a zenekar nyitotta meg egy oláh indulóval. A zenekar nem sok tagból áll, de jól összehangoltak s minden tagja ügyesen játszik. Így a személyes ügyesség pártolja a számot. Ugyancsak a zenekar zárta is be a hangversenyt.

Szavaltat volt kettő. *Porumb* Nesztor adta elő Vlahuta »Aludj kedvesem« cz. költeményét nagy hatással, *Mercea* Viktor pedig egy vig monológot adott elő »Herscu Bocegul« czimvel. Egy Romániából száműzött zsidó keserveit adta elő humorosan, igen jó zsidós mozdulatokkal. Hatását emelte pompás maszkiája is.

Legszébbek voltak azonban az énekszámok. Hallottunk egy kitűnő tenoristát, *Popovicu* Vazult. Hajlékony, kellemes tenor hangját kár felhasználatlanul hevertetnie, olyan szép csengése, a mellett ereje is van. Schubertnek és Dimának két-két dalát énekelte; különösen az utóbbiak (Ejféli és Rügyecske) értek el nagy hatást.

Énekekkel tűnt ki egy szegedi bíró leánya, *Onitiu* Anna k. a. is. Igazi kis szubrett tehetség, csengő szép hanggal, a kit nővére *Onitiu* Mariska k. a. kísért zongorán igen jól. Előadták Verdi Traviatájának nagy áriáját és két kisebb énekszámot.

Szép zongorajátékával kitűnt még *Popovicu* Irék k. a. Egy oláh egyveleget adott elő jó technikával és érzéssel. Ugyancsak ő adott elő egy kettőt is *Mantia* Emil jeles hegedűkíséretével.

A hangversenyt, mint említettük, a zenekar zárta be a Troubadour cigányénekének igen jó előadásával.

Jelen voltak:

Asszonyok: Buna Jánosné, Sfärle Györgyné dr. Popovics Miklósné, Maros Gáborné, Vulkan Józsefné, Bika Miklósné, Rugia Józsefné, Diamandy Józsefné, Popescu Péterné, Pántya Péterné, Pacala Tamásné, Zigre Miklósné, Erdélyi Józsefné, Gitye Józsefné, Duma Flóriánné, Kőváry Tivadarné, Gherlán Miklósné, Plopu Józsefné, Ardelean Jusztinné, Onitiu J.-né.

Leányok: Krisán Zsófia, Popp Szylvia, Popovics Irén, Papp Veturia, Sfärle Kornélia, Biaga Ilona, Bottó Lukréczia, Erdélyi Kornélia, Zigre Lukréczia, Rudov Lukréczia, Palládi Kornélia, Gitye Margit, Bika Margit, Sfétia Kornélia, Busilla Virginia, Onitin Annuska és Mariska.

Notabilitások: Mangra Vazul, Konrad Márk, Papp Miklós, Plopu József, Román József, Zigre Miklós, Pacala Tivadar, Vulcan József stb.

A bálon bemutatott több szép oláh tánczot is, így a calusert is.

Próbabál. Ma este tartja próbabálját a *Bary* József-úrnő védnöksége alatt álló kolon a *Fekete Sas* dísztermében. A kolon tánczmestere *Sára* Miklós, ki már évek óta szép

sikerrel avatja be városunk zsenge fiatalságát a pukkedlik és a táncz titkaiba. Mostani próbabáljára is szebbnél-szebb tánczokat tanított be növendékeivel, a mely tánczok sorozatát már előbb leközlöttük. Kilencz órától a felnőttekkel verzenyeznek míg a kedélyesség tart. A próbabál 7 órakor kezdődik; személyjegy ára 2 kor. családjegy 4 korona. Karzat 60 fillér.

REGÉNY-CSARNOK.

Sibilla.

Itta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

11

Különbben is teljes, kellemes hangja hatalmasan csendült meg a büszke nevek kimondásánál.

— Juel-Winding Dagobert gróf, Sylla-Mysing Friderika.

A gróf vörös arca még kellemetlenebb volt mint máskor. A meghiúsult mosoly akarata ellenére csuf volt s lehető legszerencsétlenebbnek látszott kövér alakjával.

Szép volt a tizenhét éves menyasszony. Ne gondolja senki, hogy halvány vagy levert volt. Nem, ellenkezőleg arca a legszebb pirban égett, fekete szemei a gyémántokkal versenyt osztották csillogó fényüket. Basilius lelkész, miután egyháza köteleességét teljesítette, első volt, ki az új házaspárnak mint a ház barátja szerencsekívánatait átadta. Példáját követték a jelenlévő rokonok és ismerősök.

Örömtől repesett az ünérzetes nagymama szíve, ki célját végre, babár későn is elérte. A sok átszenvedett keserűség elvesztette élet. Amit a meghalt Uniea elmulasztott, megnyerte az élő.

Szomorú és nyomott kedélyhangulatban közeledett a jó kis Orsolya kisasszony.

— Isten áldjon meg gyermekem én édes gyermekem, suttogta. Bármi vezérelt eddig gyermekem, folytasd és végezd be Istennel. Kik az urnak szolgálnak, minden javukra válik.

És a büszke gyermek, ki a többiek iránt tulesapongó vidám volt, szívből jövő hangon könnyes szemekkel válaszolt:

— Bizonyára Orsolya néni. Minden jól tesz! Az unokanővérek nem sikerült teljesen jó arcot vagn a rossz játékhöz. Az öcsésék is sajnálták a gróftól a kicsikét.

Uniea mindnyájokon nevetett és diadallaratott, mely nagytrófiájának kiválóan tetszett.

Következő napon bucsuzott. Nem volt nehéz. Örült, hogy otthonát, hol bölcsőjétől fogva szerették és kényeztették háta mögött hagyja. Csak Orsolya nénitől és a kunyhó lakóitól esett nehezére az elválás.

A kis Sibilla sirva ölelte át. Uniea is sirt. Csókolgatta a kicsikét.

— Sibilla, kit csem, kis idegen madár, partvirágom, fekete szemű kicsikém, legszívesebben magammal vinnék az ismeretlen nagy világba. Csak ne lenne az a kövér ember vörös hajával, ki innét nem akar mást csak a fehér cicizát. Ha, ha! — nem tudja, hogy ennek karma is van. (Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 100.

Idénybérlet 98 sz.

Nagyváradon, szerdán, 1901. jan. 23-án

A görög rabszolga.

Operette.

S Z E M É L Y E K :

Heliodorus bűvész — — — Nyáray Antal
Aspasia, leánya — — — Ámon Margit k. a.
Antónia, hercegnő — — — Székely Anna
Marcus Pomponius, polgármest. Füredi József
Archias, szobrász — — — Deésy Alfréd
Diomed, görög rabszolga — — — Pintér Imre
Iris — — — — — Lányi Edith

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 frt 50 kr. Kórszék 1 frt 20 kr. Támlaszék 1 frt. Érkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap csütörtökön, január 24-én

A kis szökevény.

Operette.

TAVIRATOK.

A beteg miniszter.

Budapest, január 22. (Saj. tud. táv.)

Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter állapotáról ma délelőtt 10 órakor a következő orvosi jelentést adták ki:

Közérzés elég jó. Az éj folyamán kisebb bélgörccsök, a melyek orvosi beavatkozásra megszűntek. Harmadfél órát aludt. Hőmérséklet 37. Szívműködés javult. Érverés 64, kevésbé kihagyó. Meteorizmus mérsékelt. Tápfelvétel elégséges, Hercl. Müller, Kunze.

A Reichsrath megnyitása.

Bécs, január 22. (Saját. tud. távir.)

A képviselőház irodaigazgatósága szétküldte a január 31-én délelőtt 11 órakor tartandó megnyitó ülésre szóló meghívókat.

A búrok szabadságharcza.

London, január 22. A Reuter-ügynökség

jelenté Johannesburgból mai kelettel: Az a Devett, a ki nemrég Transzváiban Bothá-val egyesült, nem Devett tábornok. Azt hiszik, hogy az utóbbi még Oranjében van. (M. T. I.)

A búrok Natálban.

Hága, jan. 22. (Saját tud. távir.)

Krüger táviratot kapott, hogy a búrok De la Reil vezetése alatt Natálba törnek, s megszállják a brit gyarmatokat.

KOZGAZDASAG.

Nagyváradi hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradi piacon 1901. január hó 22-ik napján tartott vásárban eladott termesztmények és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 13.80—13.20. Kétszeres buza 12.60—12.—. Rozs 12.80—12.—. Arpa 12.— 11.60. Zab 11.20—10.80. Tengeri: 10.——9.60. Borsó 36.—. Lencse 42.—. Bab 15.80. Köleskása 25.—. Burgonya 5.—. 100 kiló lángliszt 26.—. zsemlyeliszt 25.—. fehérkenyér liszt 24.—, barnakenyér liszt 21.—. széna fuvarral 5.20, szalma 1.20 Szalonna 104.—, 6 kiló zsúp-szalma —20, 150 dkg alom-szalma —14. 1 köbm. búkkfa 6.50, tölgyfa 6.—, cserfa 6.80, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84. Lámpaolaj —.82. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.72, Szilva-pálinka 1.60. Szesz 2.—. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 72.—, szappan 48.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 66.—, új bor 54.—, méz 2.30, kemény faszén 3.20, puha faszén 3.—, kendermag 21.—. köles 13.—. repeze —.—, dió 56.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 42.—. Egy kilogramm savanyu káposzta

20, szalonna 1.20, sertéshus —.96, juh-hus 64, veres hagyma 20, fog-hagyma 44, bors 2.40, paprika 2.20, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1901. évi január hó 22-ről. Tiszta buza körülbelül 250 hltr, kétszeres buza 80 hltr, rozs 120 hltr, árpa 50 hkl, zab 90 hltr, tengeri 230 hltr, burgonya 150 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 130 drb, félhizott 300, sovány 140, süldő 390, malac: 400, hizott marha —, jármás ökör 149, fejős tehén 127, borju 108, bivaly —, juh és kecske 20, ló 187.

Marha ártáblázat 1901. január hó 22-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 620—650, egy pár másodrendű jármás ökör 450—560, egy pár harmadrendű jármás ökör 260—440, 1 drbfejős tehén 100—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 160—230. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 110—170, 2 drb. veres borju 26—46, 1 drb. fél éves borju 34—46, 1 drb egy éves borju 44—68, két éves borju 62—160. 1 drb hizott sertés 76—128. 3 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés, 38—58, 1 pár két éves sertés 68—130. 1 drb igás ló 100—200, 1 pár ökörbőr 40—52, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—20, 1 pár lóbor 10—18.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, január 22.

Osztrák hitel	661.75
Magyar hitel	669.—
Allamvasut	663.25
Rimamurányi	456.50
Magyar jelzálog	427.50
Selgőtarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, január 22.

Buza októberre	7.65
Buza áprilisra	7.51

Tengeri	5.02
Rosz ápr.	7.82
Zab ápr.	6.01
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. január 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	117.—
Magyar koronajárdék	92.20
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 1/2%	120.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	92.—
Italmérési jog megváltási kötvény	98.75
Horváth-szlavónföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyerepmény-sorsjegy-kölcsön	165.50
Tiszaszabályozás szezedi sorsjegyek kölesön	140.—

Osztrák járadék papirban	98.13
Osztrák járadék ezüstben	98.—
Osztrák járadék aranyban	117.25
Osztrák korona járadék	98.25
Osztrák államsorsjegyek	136.75
Osztrák magyar bank részvény	17.—
Magyar hitelbankrészvény	668.—
Osztrák hitelintézet részvény	669.—
Párisi vista	95.80
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.15
Németbirodalmi márka	117.55
London vista	240.55
20 márkás arany	23.52

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Saját termésű

ménesi és gyoroki új és ó boraimat nagyváradi pinczémbe át szállítván, a mai naptól fogva

Ujsor 878. szám alatti lakásomon
literes palaczkokra fejtve,

palaczkonként is kaphatók.

Az üvegenkénti ár 50 krajczár és 1 frt 10 krajczár között váltakozik a borok minősége s fajtája szerint, mely árba a fogyasztási adó, valamint a palaczk ára is be van tudva.

Az ép állapotban visszahozott tiszta palaczkért, azok minősége szerint, 8—13 krajczárt vissza adok.

MOLNÁR LAJOS,

Ujsor 878. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.